

Protokoll 2/2023

fört vid Bromma stadsdelsnämnds sammanträde torsdagen
den 26 januari 2023 kl. 18:30-20:30, Alviks kulturhus

Ledamöter

Johan Heinonen (S) Ordförande
Mattias Keresztesi (M) Vice ordförande
Fredrik Strelert (S)
Stina Andersson (S)
Rose-Marie Rooth (V)
Svante Thorell (MP)
Alexander Saednia (M)
Sara Emrooz (M)
Findel Madison (SD)
Johan Duvdal (C)
Laila Abdallah (S)
Pelle Johansson (S)
Louise Minnhagen (L)

Ersättare

Tove Lönstad (S)
Jeanette Frenkman (S)
Petter Jennervall (S)
Terese Nordberg (V)
Johanna Klamming (MP)
Daniel Thor (M)
Björn Loäng (SD)
Magnus Ljungkvist (S)
Stefan Ennerfelt (L)
Frida Magnusson (C)
Christopher Oskarsson (KD)

Övriga närvarande

Lisa Kinnari Stadsdelsdirektör
Magnus Borgsten Avdelningschef
Susanne Karlsdotter Avdelningschef
Caroline Hoffstedt Avdelningschef
Joel Färlin Ekonomichef
Ida Halldén Enhetschef
Timmie Aspelin Nämndsekreterare

Justerare

Johan Heinonen (S) och Mattias Keresztesi (M)

Datum för justering

2023-01-27

Paragraf

§2

Sekreterare

Timmie Aspelin

§ 2

Verksamhetsplan 2023

BRO 2023/1

Beslut

1. Nämnden godkänner förvaltningens förslag till verksamhetsplan och budget samt tillhörande bilagor och överlämnar den till kommunstyrelsen och stadens revisorer.
2. Nämnden beslutar att fastställa resultatenheter enligt bilaga 1 till förvaltningens tjänsteutlåtande.
3. Nämnden anmäler om omslutningsförändringar om 300,6 mnkr
4. Nämnden ansöker om budgetsjustering med 0,6 mnkr för bekämpning av invasiva växter (drift), bilaga 3 till förvaltningens tjänsteutlåtande.
5. Nämnden ansöker om budgetsjustering med 0,2 mnkr för åtgärder enligt skötselplan för Ålstensparken (drift), bilaga 3 till förvaltningens tjänsteutlåtande.
6. Nämnden ansöker om budgetsjustering med 0,3 mnkr för åtgärder inom Grimsta-Blackeberg-Judarnstråket (drift), bilaga 3 till förvaltningens tjänsteutlåtande.
7. Nämnden ansöker om budgetsjustering med 0,2 mnkr för Plantering av ekar i Sundby friområde (investering), bilaga 3 till förvaltningens tjänsteutlåtande.
8. Nämnden ansöker om budgetsjustering med 0,3 mnkr för avveckling av lokal (drift), bilaga 1 till förvaltningens tjänsteutlåtande.
9. Nämnden ansöker om budgetsjustering med 1,0 mnkr för omstrukturering av lokal (drift), bilaga 1 till förvaltningens tjänsteutlåtande.

Sammanfattning av ärendet

Verksamhetsplan och budget för 2023 för Bromma stadsdelsnämnd har utformats med utgångspunkt i de mål, riktlinjer, uppdrag och ekonomiska ramar som kommunfullmäktige fastställer i stadens budget för 2023. I verksamhetsplanen specificeras hur nämnden ska arbeta för att

uppfylla kommunfullmäktiges mål utifrån lokala prioriteringar och utvecklingsområden.

Framlagda förslag till beslut

1) Ordföranden Johan Heinonen m.fl. (S), Rose-Marie Rooth (V) och Svante Thorell (MP) föreslår (se beslutet).

2) Mattias Keresztesi m.fl. (M) föreslår att nämnden beslutar enligt följande:

1. Att avslå förvaltningens förslag till verksamhetsplan och budget 2023

2. Att återkomma med ett förslag till verksamhetsplan och budget utifrån Moderaternas reservation i kommunfullmäktige

3) Louise Minnhagen (L) föreslår att nämnden beslutar enligt följande:

1. Att avslå stadsdelsförvaltningens förslag till beslut.

2. Att uppdra åt stadsdelsförvaltningen att återkomma med förslag till verksamhetsplan i enlighet med vad som nedan anförs, samt att därutöver anföra följande:

Liberalismens viktigaste värdering är frihet. Det handlar om allas rätt att självständigt - eller i gemenskap med familj, vänner, arbetskamrater eller andra – forma sina liv efter egna önskemål och värderingar. Enligt socialliberalismen, som är den liberala riktning som Liberalerna företräder, har den offentliga sektorn – stat, region, kommun – en viktig roll att spela för att öka friheten. I Bromma vill vi liberaler i politisk praktik bidra till det.

Oavsett om ens förfäder bott i Stockholm sedan generationer tillbaka eller om man kom hit alldeles nyligen bidrar man till att Stockholm blir en rik stad. I möten mellan människor och kulturyttringar från hela världen utvecklas den stockholmska och svenska kulturen.

I det liberala samhället ska alla, oberoende av funktionsförmåga och boendeområde, men också oavsett könsidentitet, ålder, etnicitet, religiös tro eller kulturell bakgrund, ges förutsättningar att leva ett gott liv.

Stadsdelsnämnderna spelar en viktig roll i den lokala demokratin och principen om att stadens myndighetsutövning ska komma så nära medborgarna som möjligt. Stadsdelsnämnderna har ansvar för merparten av stadens välfärdsverksamhet och har ett stort inflytande på många invånares livskvalitet och livsmöjligheter. Utifrån en bred kompetens ska stadsdelsnämnderna erbjuda en hållbar samhällsservice av hög kvalitet.

Stadsdelsnämnderna ska vara en lokal länk samt ansvara för dialog mellan medborgare, stadens förvaltningsorganisation och förtroendevalda. Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att säkerställa likställigheten över staden i den service som erbjuds stockholmarna inom förskola, äldreomsorg, sociala verksamheter samt lokala kultur- och fritidsverksamheter.

Stadsdelsnämnderna har en central roll i stadens trygghetsskapande arbete. Arbetet innefattar såväl sociala förebyggande insatser som fysiska åtgärder i närmiljön. Stadsdelsnämndernas sociala insatser är avgörande för att ge alla barn en god barndom och en lyckad skolgång. En nära samverkan med lokalpolis, brandförsvaret, det lokala näringslivet, fastighetsägare, föräldrar och föreningar är en förutsättning för trygghetsarbetet. Stadsdelsnämnderna ska prioritera arbetet med att nå målet om att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad, samt delta i arbetet för att motverka det dödliga våldet i kriminella miljöer.

Många områden i Stockholm saknar tillgång till lokaler för förenings- och kulturlivet. Därför ska majoriteten av stadens skolor iordningsställas för uthyrning. Lämpliga matsalar eller aulor kan efter skoltid bli en resurs för det lokala föreningslivet, tex för styrelsemöten, årsmöten, studiecirkel, dans, drama, musik, bokcirkel. Detta ska ske utan att det belastar skolornas budget eller arbetstid, och kunna bokas via stadens bokningssystem.

Förskolan lägger grunden för hela livet

Förskolan lägger grunden för livet. Att få tillgång till språk, socialt samspel och utvecklande lek ger en god grund för hela skolgången. Förskolorna i Bromma ska ge alla barn en god omsorg och start i livet. Föräldrar ska känna sig trygga med att förskolan erbjuder en pedagogisk verksamhet av hög kvalitet där varje barn får möjlighet att utvecklas.

Förskolan fyller en särskilt viktig roll för de barn som inte har med sig svenska språket hemifrån. Barn som har gått i förskolan har en snabbare språkutveckling än barn som varit hemma de första levnadsåren och klarar senare också grundskolan bättre. Av det skälet ska alla barn ges möjlighet och uppmuntras att gå i förskolan.

Ett gott ordförråd är en avgörande faktor, inte bara för en lyckad skolgång, utan också för att kunna ta del av andras känslor och uttrycka sina egna, liksom för ett livslångt lärande. Därför ska förskolorna fokusera på barnens språkutveckling. Barn i behov av särskilt stöd ska upptäckas tidigt och få de stödinsatser som behövs. Övergången till skolan ska utvecklas med fokus på barnens språkutveckling och behov av särskilt stöd för att säkerställa att de

får en så god skolstart som möjligt.

För oss liberaler är det självklart att barns uppväxtvillkor och möjligheter inte ska begränsas av könsroller. Det handlar om att öka möjligheterna istället för att begränsa dem, att skapa mångfald för alla barn oavsett kön. Ett aktivt jämställdhetsarbete ska därför genomföras på alla förskolor.

Förskolan har en viktig funktion i det förebyggande arbetet, bland annat genom att uppmärksamma barn som riskerar att fara illa. Samarbetet mellan förskola och socialtjänst ska fortsätta att stärkas. Insatser för att stärka barns uppväxtvillkor och stödja familjer bör komma redan i förskoleåldern, inte senare när en stor del av barndomen redan passerat. Förskolans rutiner för och kontakt med socialtjänsten bör därför utvecklas.

Arbetet kring att motverka negativa maskulinitetsnormer, arbeta mot våld, och utveckla förmågan att förmedla sina egna känslor och ta hänsyn till andras måste börja redan i förskolan. Den nya förskolenämnden behöver ges i uppdrag att leda arbetet med att utveckla pedagogiken kring samtycke, maskulinitetsnormer och känslouttryck i förskolan, och stadsdelsnämndernas förskolor ges uppdraget att implementera det.

Rörelseglädje och ett aktivt liv lägger grunden för den livslånga hälsan. Förskolorna ska fortsätta arbeta med att öka barnens utevistelse och rörelse i förskolan.

Förskolans verksamhet är grunden för ett stort ordförråd, vidgade vyer och en bra skolstart för stadens barn. Det är en av stadens viktigaste verksamheter och en avgörande uppgift att bibehålla och öka kvalitén i stadens förskolor.

Barn, kultur och fritid

I Liberalernas Stockholm har alla barn och unga rätt till en trygg och stimulerande uppväxt under goda levnadsvillkor. I stadsdelarna bedrivs angelägen och viktig verksamhet i både kommunal och fristående regi, för att ge alla unga i Stockholm tillgång till ett brett och kvalitativt utbud av fritidsaktiviteter. Detta ska värnas och utvecklas.

Det är angeläget att man i planeringen av verksamheter för barn och ungdomar tar särskild hänsyn till behoven hos barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Aktiviteter ska utformas inkluderande för alla och vara fysiskt tillgängliga för barn och unga med funktionsnedsättning. Det ska finnas trygga arenor och verksamheter för flickor och specifika målgrupper så som nyanlända och hbtqi+ personer. Det ska finnas verksamhet och mötesplatser för unga hbtqi+-personer i hela staden, som även är

tillgängliga för unga hbtqi+-personer med funktionsnedsättning. Stadens parklekar är en viktig del av många barns fritid. Bromma ska i stadsplaneringen öppna upp för fler parklekar som ska vara tillgängliga för stadens öppna förskolor, samt erbjuda pedagogiska och lekfulla miljöer.

Stadsdelsnämnderna ska tillgängliggöra öppna mötesplatser och fritidsverksamheter anpassade efter befolkningssammansättningen och dagens ungas behov och levnadsmönster, till exempel för att möta behoven hos nya yngre målgrupper. Det är prioriterat att nå de grupper som idag inte nås av annan fritidsverksamhet och erbjuda meningsfull fritid i både egen regi och i samarbete med civilsamhället.

Den öppna fritidsverksamheten ska ha ett nära samarbete med andra aktörer som arbetar förebyggande, så som exempelvis socialtjänsten, civilsamhället och fältassistenter. Kunskap om socialtjänstens uppdrag ska stärkas inom fritidsverksamheterna för att tidigt identifiera barn och unga i riskzon eller som misstänks fara illa.

Äldreomsorg

I Liberalernas Stockholm är vi individer hela livet. Även när vi behöver stöd och hjälp från andra har vi rätt till respekt för våra behov, våra livsval och våra intressen. Kvalitet, valfrihet och mångfald är en självklarhet.

Bromma ska ha en tillgänglig äldreomsorg med hög kvalitet som präglas av respekt för den enskildes behov och önskemål.

Äldreomsorgen ska ha den äldres individuella behov och önskemål i fokus samt präglas av kontinuitet och hög kvalitet i alla insatser. Äldreomsorgen ska främja en hög livskvalitet för den enskilde, oavsett hälsotillstånd och ålder. Alla äldre ska få en god, nära och samordnad vård som stärker hälsan och individuella behov och förutsättningar ska beaktas. Majoritetens låga uppräknings till hemtjänsten riskerar att försämra kvaliteten och omsorgen. Fler fasta anställningar, ökad kontinuitet och större möjligheter till kompetensutveckling krävs. Den medicinska kompetensen måste öka.

Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att det finns en mångfald av boendeformer och att de äldre som behöver komma till ett äldreboende får göra det i tid.

De anhörigas situation måste särskilt uppmärksammas och ambitionerna höjas i enlighet med det program för anhörigstöd inom socialtjänst och äldreomsorg som infördes under Liberalernas

tid vid makten.

Ofrivillig ensamhet är ett stort hälsoproblem i vårt samhälle, något som blivit än mer tydligt i och med pandemin. Många äldre har levt i långvarig isolering. Genom samverkan med civilsamhället ska staden arbeta för att bryta social isolering och ge möjlighet för människor att träffas. Det ska finnas träffpunkter och möteslokaler som är öppna även på somrar och storhelger. Vidare ska hälsofrämjande, förebyggande och rehabiliterande insatser fortsätta prioriteras och utvecklas. Alla äldre på vård- och omsorgsboenden ska erbjudas dagliga sociala aktiviteter och utevistelser. Den enskilde ska ha stora möjligheter till påverkan och inflytande kring sin vardag. Äldreomsorgen ska utgå från ett jämställdhetsperspektiv och uppmärksamma äldre som utsätts för våld i nära relationer.

Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna kontinuerligt se över hur måltider och måltidsmiljö kan förbättras. Maten ska vara god och näringsrik och måltidsupplevelsen lustfylld. Den enskilde ska ha möjlighet att påverka vad som serveras. Det ska fortsatt vara möjligt att få hjälp med matlagning i hemmet i stället för matlådor. För att måltiden ska få ett socialt innehåll ska fler äldre kunna få äta i sällskap med andra, exempelvis på en social träffpunkt, i samarbete med föreningslivet eller som en biståndsbedömd insats. I detta arbete är matlyftet en viktig insats.

Strategisk kompetensförsörjning är prioriterat inom äldreomsorgen. Det är angeläget att staden arbetar systematiskt med såväl kompetensutveckling av befintliga medarbetare och rekrytering av nya medarbetare för att möta kommande behov av en mer kvalificerad vård och omsorg. För att kunna möta och hjälpa dem som behöver stöd från stadens äldreomsorg måste chefer och medarbetare fortsätta utveckla sina kunskaper samt ges en bra och hållbar arbetsmiljö och goda förutsättningar att utföra sitt arbete.

Stöd och service

Alla stockholmare oavsett funktionsförmåga ska tillförsäkras integritet, självbestämmande och möjlighet att kunna delta på lika villkor i samhällets gemenskap. Så långt som möjligt ska var och en, utifrån sina förutsättningar och önskemål, kunna leva ett självständigt liv och ha en sysselsättning, ett arbete att gå till eller studera.

Bromma ska vara en levande och socialt hållbar stadsdel, där alla är delaktiga i sam-hällsutvecklingen utifrån sina egna förutsättningar. Funktionsnedsättning ska aldrig vara ett hinder för att någon ska kunna utvecklas och leva det liv som den önskar. Staden och välfärden ska byggas utifrån tillgänglighet och delaktighet från början. Hinder för en tillgänglig stad ska avlägsnas. Det är djupt problematiskt att majoriteten i sin budget tillför så begränsade

medel till stöd och service för personer med funktionsnedsättning. I vår budget dubblar vi schablonen för stöd och service till personer med funktionsnedsättning och mångdubblar schablonen till socialpsykiatrin.

Personer med funktionsnedsättning ska kunna delta fullt ut i samhället på lika villkor som övriga stockholmare. Utgångspunkten ska vara att funktionshinder inte är en egenskap hos individen utan uppstår i relation till den omgivande miljön. Insatserna ska ge stöd vid funktionsnedsättning och kompensera brister i samhällets tillgänglighet och andra hinder för delaktighet, självständighet och självbestämmande. Detta kräver personal med hög kompetens som kan ge ett gott bemötande och omsorg med god kvalitet. Därför är det viktigt att stadsdelsnämnden fortsätter certifiera personalen i det pedagogiska ramverket och fortsätter arbeta utifrån färdplanen för en enhetlig yrkestitulatur.

Samtliga insatser ska anpassas till den enskildes individuella behov och utformas så att de är tillgängliga för de personer som behöver dem och stärker deras förmåga att leva ett självständigt liv. All information och kommunikation under handläggningen och genomförandet av stöd och insatser ska vara tillgänglig och individuellt anpassad.

Jämställdhets- och barnrättsperspektivet ska beaktas och anhöriga ska få det stöd de behöver. Ledsagning och personlig assistans ska vara flexibla insatser så att alla kan delta i samhällslivet på lika villkor. Biståndsbedömningen ska vara rättssäker och likställig och den enskilde ska ha möjlighet att påverka de insatser som ges.

Individ- och familjeomsorg

I Liberalernas Stockholm kan alla stockholmare utvecklas utifrån sina förutsättningar och drömmar. Den som behöver hjälp under en period ska få det stöd man behöver för att sedan kunna leva ett självständigt liv, utan myndigheters inblandning. Socialtjänsten ska uppmärksamma alla barn och vuxna som kan behöva stöd och så tidigt som möjligt erbjuda en modern och rättssäker socialtjänst med evidensbaserade insatser som brukarna efterfrågar. Socialtjänsten ska vara likvärdig och tillgänglig oavsett var i staden man bor.

Den falska ryktesspridning som sker om socialtjänsten i Sverige är helt oacceptabel. Socialtjänsten har samtidigt en viktig uppgift att jobba folkbildande kring den välfärdsservice som socialtjänsten erbjuder, sin roll i samhället och skapa förtroende bland invånarna. Socialtjänsten ska därför utveckla det uppsökande arbetet och finnas närmare medborgarna i deras vardag, bland annat ute på förskolor, skolor, familjecentraler etc. Mer teambaserade och individcentrerade arbetsätt ökar möjligheterna att snabbt komma in

med insatser. Det är också viktigt att socialsekreterarna alltid ges fullt stöd av stadsdelsförvaltningens chefer och säkerhetsansvariga när de behöver fatta svåra beslut i komplexa ärenden. Hot, våld och trakasserier kan aldrig accepteras.

Alla barn har rätt till goda uppväxtvillkor och inget barn ska behöva uppleva våld eller förtryck. I nära samarbete med barn och föräldrar ska socialtjänsten säkerställa att barn och unga som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd som de behöver. Socialtjänsten ska i nära samverkan med socialnämnden och övriga aktörer minska risken för att barn och unga dras in i kriminalitet samt verka för att fler personer lämnar kriminalitet. Stöd till brottsutsatta och vittnen ska utvecklas.

Att stödja föräldrar är en av de viktigaste insatserna som samhället kan göra för att undvika att barn utvecklas negativt. Kommunen arbetar aktivt med att stödja föräldrar genom föräldrastödsprogram, föräldrarådgivning, hembesöksprogram och familjecentraler

Skolan är den främsta skyddsfaktorn för unga människors liv och framtida livschanser och socialtjänsten ska stötta skolans lärande uppdrag. Därför måste samverkan mellan skolan, socialtjänsten och polisen stärkas för att tidigt identifiera barn i riskzon, följa upp orosanmälningar samt stabilisera barns och ungas skolgång. De skolsociala teamen spelar en nyckelroll i denna samverkan. Deras arbete ska förstärkas med hjälp av statsbidragen på området. Stadsdelsnämnderna ska därutöver särskilt följa upp skolresultaten hos barn och unga i samhällets vård.

Vi ser mer förvåning och oro på att den rödgröna majoriteten valt att helt stryka alla formuleringar i budget om snabb reaktion när unga begår sitt första brott. Liberalerna menar tvärtom att allvarssamtalen inom 48 timmar ska finnas kvar och utvecklas. Dels behöver polisens medverkan i samtalen förbättras, men vi ser också fördelar med att föräldrarådgivare och fältassistenter involveras.

För att öka den vuxna närvaron och tryggheten i de miljöer där ungdomar vistas finns fältassistenter som genom uppsökande verksamhet tidigt fångar upp och förhindrar att ungdomar söker sig till miljöer präglade av missbruk och kriminalitet. Det är viktigt att det uppsökande arbetet sker i nära samarbete med skola, föreningsliv, polis, näringsliv och civilsamhället.

Kommunen har det yttersta ansvaret för att personer med missbruksproblem får den hjälp och vård som de behöver för att komma ifrån missbruket. Socialtjänsten har ett stort ansvar för att motverka hemlöshet. I det förebyggande arbetet ingår vräkningsförebyggande arbete i samverkan med övriga aktörer.

Personer med psykisk funktionsnedsättning ska få stöd med att utifrån sina förutsättningar delta i samhällets gemenskap samt ha ett arbete att gå till. Samverkan med psykiatri är viktig för att på bästa sätt tillgodose den enskildes behov av stöd och insatser. Därför ska det pågående utvecklingsarbetet med Region Stockholm och Storsthlm utifrån Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård fortsätta.

Stockholm ska vara en jämställd stad där ingen begränsas på grund av sitt kön och där alla ska ha makten över sina egna liv. Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ska motverkas och våldsutsatta ska få det skydd och stöd som de behöver. De som har blivit tvungna att bryta med sin familj ska få stöd och hjälp att skaffa sig ett nytt nätverk och ett nytt liv efter en placering på skyddat boende. Kommunen har en skyldighet att stötta brottsutsatta, och då särskilt vuxna och barn som är eller har varit utsatta för våld av närstående eller övergrepp i rättsak. Att förändra beteendet hos våldsutövare är viktigt för att förebygga våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck och kommunen har en skyldighet att verka för att den som utsätter eller har utsatt en närstående för våld eller andra övergrepp ska ändra sitt beteende.

Att majoriteten avskaffar skyddsfonden innebär att 13 miljoner kronor mindre tillfaller de utsatta stadsdelarna för att kunna fatta de beslut om omhändertaganden och placering som ibland krävs. Vi återställer Skyddsfonden på 35 mnkr som den rödgröna majoriteten avskaffar och lägger ytterligare 15 mnkr på ökade placeringskostnader för att kunna skydda både barn och samhälle från unga med extremt våldsamt beteende.

En viktig uppgift för socialtjänsten är att tillsammans med civilsamhället, goda krafter och andra myndigheter verka för att stärka förtroendet. Hos vissa grupper finns en utbredd misstro mot socialtjänsten, vilket gör att familjer inte söker hjälp när de borde, och att barn, unga och föräldrar inte får det stöd de har rätt till. Detta är ett samhällsproblem som måste tas på större allvar och bemötas mer systematiskt utifrån den lokala situationen, med hjälp av personer och kanaler som medborgarna litar på.

För att kunna möta och hjälpa dem som behöver stöd från socialtjänsten måste medarbetarna ges en bra arbetsmiljö och goda förutsättningar att utföra sitt arbete. Staden ska fortsätta arbeta i enlighet med handlingsplanen för socialsekreterare och biståndsbedömare. Hot och våld mot socialtjänstens medarbetare ska alltid tas på största allvar.

Stadsmiljöverksamhet

Stadsdelsnämnderna ska arbeta för parker, natur- och kulturresevat och naturområden med hög kvalitet och ökad biologisk mångfald

samt förbättrade förutsättningar för vistelse, gående och cyklister. Den gemensamma stadsmiljön ska vara välskött, tillgänglig och trygg i hela Bromma. I takt med att staden växer ökar användning av grönområden och parker, vilket ställer högre krav på stadsdelsnämndernas skötsel och underhåll.

Tillgänglighetsfrågorna ska genomsyra verksamhetsplaneringen och vara en naturlig del i det dagliga arbetet. Stadsdelarnas trygghetsarbete skall vara högt prioriterat, med aktiv platssamverkan med andra aktörer.

Stadsmiljöverksamheten spelar stor roll för medborgarnas upplevelse av närmiljön och det lokala perspektivet skall tillvaratas i stadsdelsnämndernas dagliga arbete. Utveckling av stadsdelen skall ske i nära samarbete med andra nämnder.

Ekonomiskt bistånd

I Liberalernas Stockholm får alla stockholmare den hjälp som behövs för att kunna stå på egna ben och leva ett självständigt liv. Stadsdelsnämnderna ska genom individuellt utformade insatser ge personer med ekonomiskt bistånd stöd att bli självförsörjande. Insatserna ska syfta till att hjälpa personer att snabbt nå egen försörjning för att undvika långvarigt behov av bistånd.

All utredning inom ekonomiskt bistånd, liksom bedömning och tillgång till insatser, ska ske med hög rättssäkerhet och utifrån likabehandlingsprincipen. Arbetet ska vara snabbt och effektivt med regelbundna avstämningar, samt grunda sig på tillit och respekt för människors självbestämmande och integritet. Barns behov och situation ska särskilt uppmärksammas. Arbetet ska ske i nära samverkan med stadens arbetsmarknadsverksamheter. Samtliga stadsdelsnämnder ska använda evidensbaserade instrument. Systematiska välfärdsbrott ska motverkas.

Det är viktigt att arbetet mot felaktiga utbetalningar och fusk fortsätter. Risken är annars att resurser tas från de som allra mest behöver dem och istället går till att finansiera organiserad brottslighet.

Arbetsmarknadsåtgärder

Jobbtorg Stockholm fortsätter att vara huvudarenan för stadens arbetsmarknadsåtgärder, medan socialtjänsten i stadsdelarna hjälper individer med arbetsförberedande åtgärder.

Många utrikesfödda kvinnor nås inte av samhällets integrationsinsatser. Det kan inte vara så att arbetsmarknadsåtgärder systematiskt nyttjas av män i större utsträckning och att kvinnor inte kommer i arbete eller egenförsörjning. Därför ska stadsdelarna särskilt fokusera på att stärka arbetet med insatser riktade mot

kvinnor så att de får del av samhällets stöd.

Stadsdelsnämndernas huvuduppgift är att i enlighet med stadens strategi för arbetsmarknadsinsatser stötta personer med social problematik, fysisk och/eller psykisk ohälsa och erbjuda dem individuellt utformat stöd i syfte att höja aktivitetsnivån, stärka hälsan, motivera och förbereda inför en arbetsmarknadsinsats.

Stadsdelarna har också en viktig uppgift att tillhandahålla feriejobb för stadens ungdomar. Feriejobb ger en första lön, referenser och en första kontakt med arbetsmarknaden. Arbete för ungdomar är också en viktig trygghets- och integrationskapande åtgärd. För att fler ungdomar ska få en meningsfull fritid vill Liberalerna att det ska bli möjligt att få feriejobb även på helgerna. Den vägledande principen för feriejobben är att de ska vara meningsfulla och ge viktiga erfarenheter inför ett kommande arbetsliv

4) Johan Duvdal (C) föreslår att nämnden beslutar enligt följande:

1. Att avslå förvaltningens förslag till verksamhetsplan och budget 2023

2. Att återkomma med ett förslag till verksamhetsplan och budget utifrån Centerpartiets reservation i kommunfullmäktige, samt att därutöver anföra följande:

Centerpartiet har lämnat ett eget förslag till budget för Stockholms stad kommande år. I vår budgetreservation i kommunfullmäktige finns bland annat en omfattande satsning på ytterstaden, ökade idrottsinvesteringar och en rad konkreta åtgärder för att Stockholm ska visa vägen inom miljö- och klimatområdet, inklusive mer resurser till skötsel av parker och grönområden och mer svensk mat på tallriken.

Vänsterstyrets budget för 2023 präglas av ideologiskt motiverade återtaganden av uppskattade välfärdsverksamheter i egen regi, ofinansierade satsningar som riskerar att bli tomteblöss och en miljöpolitik utan konkreta åtgärder och tillräckligt skarpa målsättningar.

Stockholm ska vara en öppen stad med plats för nya stockholmare. Att människor från olika delar av världen ska få bosätta sig i Stockholm är en självklarhet, oavsett om det handlar om att fly undan konflikter och förtryck eller att söka lycka, familj och arbete. Stadsdelsnämnderna har genom medborgarkontoren och lokala föreningar ett viktigt ansvar för integration. Både civilsamhället och näringslivet har under lång tid saknats i Sveriges integrationspolitik. Under den gångna mandatperioden har Integrationspakten haft som mål att staden ska samarbeta med föreningar, företag och andra som

vill bidra till bättre integration. Det är dags att gå längre och ge mer ansvar för integrationspolitiken till de som vill och kan vara en brygga in i det svenska samhället. Integrationsprojekt ska involvera både utrikesfödda och etablerade stockholmare.

Klimatet är en ödesfråga som kräver kraftfulla åtgärder och hållbara reformer. Runt om i världen ser vi redan den globala uppvärmningens konsekvenser. Det är helt nödvändigt att minska de klimatpåverkande utsläppen. Det kräver att politiken tar modiga beslut, prioriterar det som verkligen ger resultat och sätter miljöfrågan högst på agendan. Stockholmarna älskar sina grönområden både för rekreation och för motion. Centerpartiet vill förena storstadens puls med gröna, rofyllda miljöer. Därför vill vi slå vakt om grönområden och den stadsnära naturen. Stockholm ska vara en stad som är ett levande ekosystem.

Centerpartiet är ett parti med rötterna i landsbygden så vi vet att stad och land måste gå hand i hand. Vi vet att landsbygden mår bra av att städerna växer och att städer mår bra om landsbygden får blomstra. De gröna näringarna förser staden med mat, förnybar energi och byggnadsmaterial. Centerpartiet kämpar för hållbar mat som är sund och säker. Vi vill att Stockholms stad serverar en ökad andel närproducerad och ekologisk mat som är fri från skadliga kemikalier och tillsatser på våra skolor och till våra äldre.

Stadsdelsnämnderna har en central roll i stadens trygghetsarbete och ska prioritera och lokalt leda arbetet med att nå målet om att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad. Stödinsatser till barn och unga ska komma in direkt när det finns misstanke om att de riskerar att hamna i kriminalitet och stöd till föräldrarna ska erbjudas. Det ska finnas lokala förebilder och attraktiva alternativ till kriminalitet. En kombination av akuta insatser som stoppar det dödliga våldet nu och långsiktiga systemförändrande utvecklingsprocesser är avgörande för att få bukt med de problem som finns. Arbetet måste vara uthålligt och sträcka sig längre än en mandatperiod.

Centerpartiet vill tillgängliggöra vattnet i större utsträckning, med hjälp av Brommas och stadens småbåtklubbar. Båtklubbarnas kajer och bryggor är i regel låsta och oåtkomliga för icke-medlemmar. Skulle fler kajer och båtbyggor vara öppna eller delvis öppna för alla kan Stockholm stärka sin dragningskraft ytterligare. Det bör det ses över om tillgången till stadens vattenmiljöer kan öka genom att verka för att ha öppna eller delvis öppna småbåtshamnar där förutsättningar för detta finns. En möjlighet är att hantera det inom ramen för när avtal ses över. I arbetet ska hänsyn tas till båtklubbarnas intressen samt eventuella merkostnader.

Centerpartiet vill också se till att det ska finnas minst en bastuflotte i varje stadsdel, samtidigt som vi också vill öka antalet badstegar och badbryggor, inte minst med ambitionen att fler brommabor ska vilja nyttja våra vattenytor på vintern.

Fler människor väljer att flytta till Bromma och antalet brommabor växer. I vår stadsdel finns flera pågående och planerade utvecklingsområden. När vår stadsdel växer är det viktigt att den växer långsiktigt hållbart och att vi i det nya lägger grunden för en hållbar och miljövänlig livsstil. Vi behöver planera staden inte enbart för att få rum med så många bostäder som möjligt utan också för att bostadsområdena som växer fram ska ha god tillgång på förskolor, idrottsytor, grönområden, laddstolpar och rum för kultur och möten. Ett sätt att lösa detta på är att på lämpliga platser bygga på höjden. Genom att bygga högre kan marken användas mer effektivt.

Vi behöver skapa fler levande och attraktiva torgmiljöer i Bromma. Attraktiva torg och levande kvarter skapar ökad trivsel för våra medborgare, och det bidrar också till att våra butiker och andra verksamheter har möjlighet att må bra och kan stanna kvar i Brommaområdet. Att skapa attraktiva torgmiljöer värnar också tryggheten, särskilt om kvällarna. Centerpartiet vill att fler promenadstråk i Bromma ska vara upplysta på kvällar och nätter, och vi vill investera i bättre och mer belysning i våra parker.

Dessutom är det viktigt att titta på möjligheter att omvandla utvalda parkytor eller gräsmattor till små odlingslotter i Brommaområdet, och öronmärka delar av våra parkområden för stadsodling eller andra innovativa odlingslösningar. Samtidigt behöver vi göra våra parker mer tillgängliga för barn, och inte minst genom att se till att förskolorna har tillgång till egna odlingslotter för att om intresse finns lära barnen om matens väg från jord till bord.

Alla brommabor ska känna att stadsdelen tas hand om och hålls ren. Därför måste vi höja ambitionsnivån när det gäller renhållning, städning, skötsel och slyröjning av våra parker.

Det är också centralt att varje brommabo ska kunna känna trygghet i stadsdelen, därför måste arbetet med platssamverkan och förebyggande åtgärder vara i fokus. Centerpartiet vill se till att platssamverkan vid Brommaplan och Blackeberg prioriteras, vilket är avgörande för att öka tryggheten för brommabor. Vi ser positivt på att detta är en del av den föreslagna verksamhetsplanen och ett fokus i stadsdelen framåt.

Förskolan, pedagogiken och barns utveckling måste även fortsättningsvis vara prioriterat för stadsdelsnämnden eftersom kunskapsresan börjar i förskolan. Utbildade och engagerade förskollärare är av största vikt för att alla barn inom förskolan ska

lyckas på den resan. Att behålla och öka andelen utbildade förskollärare är också förskolans största framtidsutmaning.

Därför är det viktigt att Brommas förskolor har goda förutsättningar att locka utbildade förskollärare. Som ett led i att vara en attraktiv stadsdel vill Centerpartiet fortsätta att satsa på våra nuvarande förskollärare och locka nya att börja arbeta hos oss i Bromma. Forskning visar dessutom att tidiga insatser, och tidig utbildning, ger större positiv effekt än senare sådana. Om vi satsar på förskolan kan både samhället och den enskilda individen vinna mycket. Vidare anser Centerpartiet att stadsdelsförvaltningen skall fortsätta med den tidigare majoritetens arbete för att säkerställa att alla barn i förskolan erhåller en ökad andel förskollärlad undervisning.

Vidare har nuvarande majoritet beslutat att Stockholm stad ska införa en central förskolenämnd. Centerpartiet anser att förskolan står inför flera framtidsutmaningar varav flertalet delas av staden som helhet. Rekrytering av legitimerade förskollärare och utbildade barnskötare, kompetensutveckling och vidareutbildning är bara ett axplock av områden där vinsterna kan vara betydande om Stockholm stad samordnar stadsdelarna i större utsträckning. Centerpartiet anser dock att det är viktigt att centraliseringen håller sig inom begränsade och tydliga ramar och inte begränsar möjligheterna till lokal särprägel.

Under kommande mandatperiod kommer förskolan vid Svartviksslingan 53, Bromma att avvecklas. Centerpartiet anser att det ären klok avvägning att avveckla förskolan på svartviksslingan 53. Centerpartiet anser dock att det är viktigt att det görs en grundlig konsekvensanalys av beslutet och hur det påverkar Svartviksslingan 89 och Svartviksslingan 47 i fråga om barngrupper, personal osv, så att avvecklingen blir väl förberedd. Centerpartiet vill i sammanhanget också lyfta att barnen även får med sig pedagoger som de känner i flytten. Centerpartiet vill att stadens arbete för att hitta lösningar så att fler av skolornas idrottshallar tillgängliggöras för föreningar, medborgare och andra ideella krafter att använda på kvällstid- och helger då skolverksamhet ej pågår intensifieras. Centerpartiet prioriterar fortsatt kompetensutvecklingen inom äldreomsorgen.

Staden står inför en stor utmaning att klara av kompetensförsörjningen inom äldreomsorgen, något som både Coronakommissionen och stadens fördjupade utvärderingar av äldreomsorgen under pandemin konstaterat. I stadens budget framgår att strategisk kompetensförsörjning, kompetenshöjande insatser för medarbetare och ett närvarande ledarskap är prioriterade områden för staden för att uppnå målen med en tillgänglig

äldreomsorg av hög kvalitet. Användningen av digitalisering och välfärdsteknik bör samtidigt öka inom Brommas verksamheter för att stärka kvalitetsutveckling, avlasta personal och bidra till ett tryggt kvarboende.

Som politiker ska man också alltid kunna ge sin ideologiska motståndare beröm. I ett ekonomisk klimat med skyhögt inflation tycker Centerpartiet att det är klokt av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister att motstå frestelsen att höja kommunalskatten och således vältra över kostnaderna på medborgarna. Centerpartiet tycker också det är klokt att öka förskolans budget med 400 miljoner kronor extra i stadens budget, även om inflation åter upp det mesta och mer därtill. Centerpartiet hoppas också den styrande majoriteten fortsätter den tidigare majoritetens arbete med att öka andelen legitimerade förskollärare och minska barngrupperna i förskolan.

Centerpartiet vill staka ut en hoppfull väg framåt för ett Bromma som mår bra och kan växa, för ett Stockholm som håller ihop. Det är vår politik som ger de bästa förutsättningarna att göra visionen om det öppna, gröna, trygga och innovativa Stockholm till verklighet. Vår dörr är öppen för de partier som instämmer.

Beslutsgång

Ordföranden Johan Heinonen (S) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag som stöds av ordföranden Johan Heinonen m.fl. (S), Rose-Marie Rooth (V) och Svante Thorell (MP).

Findel Madison (SD) deltar inte i beslutet.

Reservation

Mattias Keresztesi m.fl. (M) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Louise Minnhagen (L) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Johan Duvdal (C) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Särskilt uttalande

Mattias Keresztesi m.fl. (M) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Inledningsvis vill vi, moderata ledamöter i Stadsdelsnämnden, rikta ett varmt tack till Stadsdelsdirektören och ansvariga tjänstemän inom förvaltningen för en mycket gedigen verksamhetsplan. Bromma är en generellt välskött stadsdel med hög kvalitet i gemensamma verksamheter som förskola och äldreomsorg. Men den trygghetskris som är ett faktum i Stockholm påverkar även de boende här. Återkommande sprängningar, ett eskalerande antal

dödsskjutningar, bland annat nyligen i Vällingby, omfattande droghandel och mindre vardagsbrott såsom stöldlikor som stjälad stuprör av koppar från husfasader (vanligt i till exempel Abrahamsberg) skapar sammantaget ett mycket oroande läge.

Utvecklingen har pågått under en längre tid och leder till otrygghet hos många människor. De långsiktiga effekterna riskerar att bli allvarliga: tilliten drabbas, medborgares tro på att de folkvalda kan hantera läget minskar och ytterst drivs samhället isär. Utvecklingen måste vändas.

De förebyggande trygghetsinsatser som redovisas under avsnittet 3.6 i verksamhetsplanen är välkomna. Men endast förebyggande arbete är inte tillräckligt. Punkterna under Samverkan för en trygg och säker stad är goda utgångspunkter för det löpande arbete som nu krävs. Därtill blir trygghetsamordnaren en än viktigare aktör framgent.

Moderaterna i Stadsdelsnämnden avser att driva trygghetsfrågorna proaktivt under mandatperioden. Vi har stor respekt för att frågor om lag och ordning inte ytterst är ett lokalt eller ens regionalt ansvar, men vi är övertygade om att det finns en kraft i det lokala civilsamhället som kan spela stor roll. Och där kan Stadsdelsnämnden vara en samlande arena. Det kan exempelvis handla om fortsatt god dialog med Grannstöd Bromma, samt koordinerande insatser mot idrottsrörelse och annat föreningsliv.

Till detta behöver läggas konkreta insatser såsom att tillse att belysningen är god vid gator och stråk nattetid och hur vi arbetar med att skapa tryggare fysiska platser och områden – i denna del har bra signaler redan kommit från förvaltningen i vår dialog. Vi välkomnar även att platssamverkan i Blackeberg ska genomföras under året, där Polisen ansvarar för arbetet i samverkan med förvaltningen, trafikkontoret och det lokala näringslivet. Det tidigare projekt vid Brommaplan med kulturaktiviteter som pågick under sommaren 2022 anser vi var ett lyckat exempel på hur man kan levandegöra en passiv (och delvis otrygg) plats. Förhoppningsvis går det att hitta former för att tillsammans med kulturförvaltning eller andra aktörer återskapa liknande initiativ under kommande år.

När det gäller äldreomsorgen är vi övertygade om att en mångfald av utförare är den bästa garanten för både den valfrihet och kvalitet stockholmarna och brommaborna förtjänar och förväntar sig. Dessvärre har den nya vänstermajoriteten i Stadshuset redan signalerat ett, vad det verkar, ideologiskt motstånd mot privata utförare. Vi kommer istället att arbeta för att alla utförare, oavsett driftsform, ska ha jämlika och rättvisa villkor. En bredd bland utförare är även en förutsättning för att medarbetare i välfärden ska kunna välja mellan olika arbetsgivare och få möjlighet till karriärutveckling med goda villkor och arbetsförhållanden.

Till sist: den moderata gruppen i nämnden kommer alltid att prioritera respekten för brommabornas skattemedel. De pengar människor betalar in till det gemensamma ska förvaltas effektivt och med fokus på kärnverksamheten. Ur detta hänseende vill vi tillägga att den presenterade verksamhetsplanen är mycket väl avvägd, utan exempelvis oklara symbolpolitiska prioriteringar.

Findel Madison (SD) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Verksamhetsplanen som föreslås till antagande bygger på majoritetens stadshusbudget. Den innehåller en del inriktningar som vi anser är positiva, men det finns även budgeterade prioriteringar som vi inte ställer oss bakom. Därmed avser vi att avstå från att delta i beslutet.

Ersättaryttrande

Christopher Oskarsson (KD) lämnar ersättaryttrande enligt följande:

Stockholm har alla förutsättningar att vara världens bästa stad att födas, bo, leva och åldras i hela livet. I vår budgetreservation för 2023 prioriterar vi de kommunala kärnuppgifterna samt trygghet och omsorg, framförallt för barn och äldre. En budget som skulle gynna Bromma under rådande ekonomiska läge med stora kostnadsökningar inom välfärden till följd.

Vår enskilt största satsning gäller minskade barngrupper i förskolan. Med vår satsning på en kvarts miljard i stärkt barnomsorg skulle vår stadsdels förskolor få förutsättningar att minska barngrupperna. Omsorgen för våra äldre tycks falla mellan stolarna i vänsterpartiernas budget. Inte minst märks detta av inom hemtjänsten där majoriteten gör den lägsta satsningen sedan valfrihetssystemet införande. I vår budget fördubblar vi den satsningen och värnar valfriheten för Brommas hemtjänsttagare.

Istället för att fokusera på stadens kärnverksamheter prioriteras rekordstora satsningar på framkomlighetsförsämrade investeringar i trafikmiljön och symbolpolitiska miljöinsatser. Med majoritetens budget kommer det senaste årets kraftiga kostnadsökningar leda till nedskärningar som riskerar drabba stadsdelens barn, äldre och personer med funktionsnedsättning i behov av dagligt stöd.

Det är beklagligt att vänsterpartierna inte kan prioritera bättre under rådande ansträngda ekonomiska läge. En mer ansvarsfull ekonomisk politik med målet om allra störst nytta för stockholmarna krävs för att Bromma ska kunna fullfölja sitt viktiga arbete.

Handlingar i ärendet

- BRO 2023/1-1.1 Bilaga 01 - Sdn 06 VP 2023
- BRO 2023/1-1.8 Bilaga 02 - Plan for upphandling 2023
- BRO 2023/1-1.2 Bilaga 09 - Förvaltningspriser 2023
- BRO 2023/1-1.3 Bilaga 08 - Lägesbild Bromma 2022
- BRO 2023/1-1.4 Bilaga 07 - Kompetensförsörjningsplan 2023 till 2025
- BRO 2023/1-1.7 Bilaga 03 - Ansökan om budgetjusteringar för särskilda ändamål
- BRO 2023/1-1.5 Bilaga 06 - Brommas handlingsplan mot VBE 2023
- BRO 2023/1-1.6 Bilaga 05- Väsentlighets- och riskanalys samt internkontroll 2023 Bromma stadsdelsnämnd
- BRO 2023/1-1.9 Bilaga 04 - System för intern kontroll 2023
- BRO 2023/1-2 (Godkänd - R 1) Verksamhetsplan 2023 Bromma stadsdelsnämnd - Ny version

Signerat av

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Johan Esko,Heinonen	2023-01-27
Matyas-Gyorgy,Keresztesi	2023-01-27